

Вісковатих Тетяна Ігорівна,
*студентка I-го курсу факультету міжнародно-правових відносин
Національного університету «Одеська юридична академія»
Науковий керівник: к.ю.н, доцент Некіт К.Г.*

ПРАВОВЕ СТАНОВИЩЕ ЖІНКИ У РИМСЬКОМУ ТА СУЧАСНОМУ ПРАВІ: КОНЦЕПЦІЯ НЕРІВНОСТІ ЗА ГЕНДЕРНОЮ ОЗНАКОЮ

Жіноче питання було актуальним завжди, впродовж багатьох століть. Становище жінки в суспільстві змінювалось з ходом людської історії. Питання про гендерні стереотипи піднімається в роботах Л. П. Репиной, Пушкарьової, Е. А. Азарової, Дж. С. Діксон, С. Треджіарі, Дж. Холлет, Дж. Гарднер, а також у наративних джерелах (твори Цицерона, Саллюстія, Тита Лівія, Тацита, Горація, Проперція, Лукана; Закони XII таблиць, Інституції Гая).

В ранній період історії Риму головною метою життя громадянина було створення власної сім'ї. Жінка займалася зазвичай управлінням господарством. Усе життя вона повинна була перебувати в залежності від батька або чоловіка. Це була одна з ключових ознак римського суспільства [1].

Дієздатність жінки була значно нижчою ніж у чоловіка. Так, правоздатність була однаковою для усіх громадян Риму, але жінки були вилучені зі сфери публічно-правових відносин, не мали можливості брати участь у правотворчості. Це відсторонення від займання державних посад пояснюється традиціями, які існували в римському суспільстві [2, с. 3].

Правове становище жінки змінювалося відповідно до періодів римської держави. Воно характеризувалося переходом від недієздатності, що було характерно для ранніх періодів розвитку держави, до дієздатності жінки в часи римської імперії та республіки.

Жінка як окремий суб'єкт права в нормативних джерелах майже не відображена. Одним із найдавніших документів, в якому в тій чи іншій мірі згадується жінка, є «Закони XII таблиць». Це пам'ятка давньоримського права (451-450 рр. до н. е.), збереглися лише в певних незначних уривках. В «Законі XII таблиць» зазначається, що та, хто не бажала встановлення над собою влади чоловіка, кожного року мала йти з дому на три ночі. Таким чином жінка сама обирала чи буде встановлена влада чоловіка над нею, чи ні. В цьому проявляється певна самостійність і незалежність жінки в Стародавньому Римі [1, с. 91].

Гендерна нерівність в Римі проявляється ще з дитинства. Так, дівчата навчалися, але для більшості освіта обмежувалась лише початковою. З віком дівчата починають усвідомлювати неминучість своєї ролі як дружини [4, с. 35].

У торгівлі жінки також брали участь. Були посади, які займати могли тільки жінки, наприклад, весталки. Вони мали унікальне становище у суспільстві, релігійну відмінність, могли впливати на політиків [5, с. 108].

Для римського приватного права була притаманна свобода розлучень. В основному вона стосувалась чоловіків. Разом з тим їх воля була обмежена рішенням сімейного суду та навіть моральним осудом суспільства.

Найскладнішим було становище жінок в політиці. До політичної системи Стародавнього Риму належали чоловіки. Жінкам не надали права голосувати, вони не сприймалися як повноцінні особистості. Проте жінки здатні були маніпулювати своїми чоловіками. Деколи чоловіки навіть сприймали жінок як загрозу своєму правлінню.

Роль жінки в Стародавньому Римі була недооцінена, адже навіть наявність численних груп жінок свідчить, що вони мали права і активно ними користувалися, незважаючи на прагнення чоловіків обмежити їхній вплив. І хоч нормативно жінки були фактично недієздатними, насправді вони змогли багато чого досягти в соціальній і публічній сфері.

XX-XXI ст. стало для всього світу періодом становлення гендерної рівності, тобто соціальної рівності чоловіків і жінок. Серед документів, які були ратифіковані Україною для досягнення рівноправ'я між чоловіком і жінкою є: Загальна декларація прав людини (1948 р.), Міжнародний пакт про громадські та політичні права (1966 р.), Декларація про ліквідацію дискримінації у відношенні жінок (1967 р.), Конвенція про боротьбу з торгівлею людьми та з експлуатацією проституції третіми особами (1949 р.), Конвенція ООН про ліквідацію усіх форм дискримінації щодо жінок (1979 р.), Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (1950 р.), Пекінська декларація (1995 р.) та інші.

На рівні законодавства України також закріплено рівність за гендерною ознакою. Це передбачено Конституцією України, зокрема в ст. 24, Сімейним кодексом України, Кодексом законів про працю України, Кримінальним та Цивільним кодексом України тощо [8]. Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків», прийнятий 8 вересня 2005 року, є важливим кроком на шляху вирішення усіх аспектів гендерної проблематики в Україні. Ще одним нормативно-правовим актом, який регулює подібні питання, є Закон України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні» [10].

Незважаючи на розвинену систему законодавчих актів, які забезпечують рівність прав чоловіків і жінок, їх реалізація є неповною, про що свідчить,

наприклад, відсутність або малий відсоток жінок на найвищих державних посадах.

Становище жінки в Україні відображено лише в певній мірі. Жінка завжди в тій чи іншій мірі зазнає певної дискримінації не зважаючи на прагнення національних та міжнародних спільнот знищити нерівність у всіх проявах.

ЛІТЕРАТУРА :

1. Моммзен Т. История Рима. Т. 1. До битвы при Пидне. Гос. соц.-экономич. изд-во, Москва, 1936 . СПб.; «НАУКА», «ЮВЕНТА», 1997.
2. Хрестоматія з історії політичних вчень: Посібник. Упоряд. та автор коментарів Уривалкін О.М. К.: Дакор, КНТ, 2008. 456 с.
3. Вовк В. «Жіноче питання» у римському праві. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія: Юридична, 2008, Вип. 3. С. 3–9
4. Калюжний Р.А., Ящурицький Ю.В. Основи римського приватного права: курс лекцій. К. : ДП «Вид. дім «Персонал», 2011. 184 с.
5. Міняйло Н.В. Колегія весталок у релігійному та політичному житті Давнього Риму (VIII ст. – 27 р. до Р.Х.) : дис. канд. іст. наук : 07.00.02. Київ, 2015. 205 с.
6. Щербак К.А. Правове становище римської жінки. URL: http://ir.stu.cn.ua/bitstream/handle/12_3456789/18352/9
7. Малютіна І.П. «Жінка» у публічному і приватному праві стародавнього Риму. URL: [file:///D:/Downloads/jnn_2013_3_5%20\(1\).pdf](file:///D:/Downloads/jnn_2013_3_5%20(1).pdf)
8. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/law/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
9. Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків: Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2866-15>.
10. Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні: Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5207-17>.

Гребенюк Марія Іванівна,

*студентка 1-го курсу факультету цивільної та господарської юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»
Науковий керівник: д.ю.н., професор Давидова І.В.*

ОСОБЛИВОСТІ КЛАСИФІКАЦІЇ РЕЧЕЙ В РИМСЬКОМУ ПРИВАТНОМУ ПРАВІ

Спершу уточню, що таке речі у римському приватному праві. Це об'єкти цивільних правовідносин, матеріальні предмети, а також права, які містили у собі певну цінність. Річчю називали усе, що оточувало людей і могло бути об'єктом речового права. Річ могла бути створена як людиною (меблі, будинок), так і природою (мед, дерево, річкова, вода). У філософському